

Št. 87/13
Ljubljana, 14. 11. 2013

Smernice za formalnopravni izstop iz Katoliške Cerkve

I. Teološka in cerkvenopravna načela

1. Pri formalnopravnem izstopu vernika iz Katoliške Cerkve (*actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*) je potrebno upoštevati predpise *Zakonika cerkvenega prava* (ZCP) iz leta 1983 in dokument *Papeškega sveta za razlago pravnih tekstov* z dne 13. junija 2006 (prot. št. 10279/2006), ki ga je potrdil papež Benedikt XVI. V omenjenem dokumentu so poleg narave predstavljene tudi pravne posledice formalnopravnega izstopa iz Katoliške Cerkve. Dokument je bil v slovenskem prevodu objavljen v *Sporočilih slovenskih škofij* 2006/7, str. 113.

2. Vsak izstop vernika iz Katoliške Cerkve iz katerega koli razloga je težka odločitev za posameznika in za Cerkev ter ima teološke, pravne in pastoralne posledice. Cerkev mora storiti vse, da do teh primerov ne bi prihajalo oziroma, da bi bili izstopi posameznih njenih udov čim manj boleči za obe strani. Pri tem je potrebno vzpostaviti enotne formalno-pastoralne kriterije in navodila, čeprav ne smemo in ne moremo vseh izstopov istovetiti, saj je vsak primer nekaj posebnega. Vsak izstop vernika iz Katoliške Cerkve je spodbuda, da poglobimo moč našega oznanjevanja in pričevanja evangelija.

3. Člani Katoliške Cerkve so vsi verniki, ki se z zakramentom krsta včlenijo v Kristusa in njegovo skrivnostno telo, ki je Cerkev (prim. kan. 204 ZCP). Cerkev je občestvo vere, upanja in ljubezni, ustanovljena pa je tudi kot vidna družba. S krstom postane vernik v Kristusovi Cerkvi oseba v pravnem smislu, in sicer z dolžnostmi in pravicami, lastnimi kristjanom glede na njihov položaj (prim. kan. 96 ZCP). V polnem občestvu s Katoliško Cerkvijo živijo tisti verniki, ki so v vidni družbi Cerkve povezani s Kristusom z vezmi veroizpovedi, zakramentov in cerkvenega vodstva (prim. kan. 205 ZCP), oziroma so bili krščeni v drugi krščanski Cerkvi in so v Katoliško Cerkev formalno vstopili. Verniki so dolžni ohranjati občestvo s Cerkvijo, vestno spolnjevati svoje dolžnosti do krajevne in vesoljne Cerkve (prim. kan. 209 ZCP) ter do Cerkve v njenih pastoralnih in apostolskih dejavnostih izražati solidarnost (prim. kan. 222 ZCP).

4. Zakramentalne ontološke pripadnosti Cerkvi v moči krsta ni mogoče izbrisati, Cerkev pa je mogoče formalnopravno zapustiti. Čeprav je vernik izstopil iz Katoliške Cerkve na omenjen način, more pod določenimi pogoji ponovno vstopiti v polno občestvo. Cerkev je vedno odprta za vrnitev svojih sinov in hčera.

5. Prošnja vernika za izpis iz Katoliške Cerkve, naslovljena na ordinarija ali lastnega župnika, je formalnopravno dejanje izstopa iz Katoliške Cerkve (*actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*) samo takrat, ko so istočasno izpolnjeni trije pogoji:

- a. notranja odločitev za izstop iz Katoliške Cerkve;
- b. prošnja mora biti izražena v pisni obliki;
- c. pristojna cerkvena oblast mora prošnjo vzeti na znanje.

Formalnopravni izstop (prim. kann. 171, § 1, 4°; 194, § 1, 2°; 316, § 1; 694, § 1, 1°; 1071, § 1, 4° in § 2 ZCP) ima za versko življenje osebe, ki je izstopila iz Cerkve, širše posledice.

6. Pogoji za to, da izstop iz Cerkve postane formalnopraven, je, da ima vernik namen pretrgati vezi cerkvenega občestva, in sicer vezi veroizpovedi, zakramentov in cerkvenega vodstva (prim. kan. 205 ZCP). S tem namenom postane odločitev izstopa prava ločitev od temeljnih prvin življenja v Cerkvi in predpostavlja dejanje apostazije, herezije ali shizme (prim. kan. 751 ZCP). Edino omenjena cerkvena oblast ima pristojnost presojeti posamezne primere in ugotoviti, ali so izpolnjeni pogoji za takšen izstop.

7. Iz Katoliške Cerkve lahko izstopi le oseba, ki je sposobna pravnega dejanja v smislu kann. 124–126 ZCP. Zahtevki za izstop mora biti izražen osebno, zavestno in svobodno. Cerkevna oblast naj se po možnosti s prosilcem osebno sreča in pogovori ter mu razloži pravne posledice tega dejanja. Izstop iz Katoliške Cerkve se vpiše v krstno knjigo (prim. kan. 535 ZCP). Če so vsi pravni pogoji za izstop izpolnjeni in je bila prošnja s strani pristojne oblasti vzeta na znanje, vernika pa zadene kazen vnaprej izrečenega izobčenja (prim. kan. 1364, § 1 ZCP).

8. Kdor je formalnopravno izstopil iz Katoliške Cerkve:

- ne more prejemati zakramentov (spoved, evharistija, birma, bolniško maziljenje) (prim. kan. 1331 ZCP);
- ne more biti krstni ali birmanski boter ali botra (prim. kann. 874, § 1; 893, § 1 ZCP);
- ne more opravljati cerkvene službe (prim. kann. 149; 194; 196 ZCP);
- ne more biti član cerkvenopravnih javnih združenj (prim. kan. 316 ZCP);
- ne more biti član župnijskih in škofijskih pastoralnih svetov;
- potrebuje dovoljenje krajevnega ordinarija za cerkveni zakon (prim. kan. 1071, § 1° ZCP);
- je odslovljen *ipso facto* iz ustanove posvečenega življenja (prim. kan. 694, § 1 ZCP);
- ne more prejeti in opravljati svetih redov (prim. kann. 1041; 1044 ZCP);
- izgubi cerkvenopravno volilno pravico (prim. kan. 171 § 1 ZCP);
- ne more biti cerkveno pokopan, če se pred smrtjo ni spokoril (prim. kan. 1184 § 1, 1° ZCP).

9. Papež Benedikt XVI. je z motu proprio *Omnium in mentem* z dne 26. oktobra 2009 (prim. *Sporočila slovenskih škofij* 2010/3, str. 52) preklical določilo, da vernikov po formalnopravnem izstopu iz Katoliške Cerkve ne vežejo cerkveni zakoni o kanonični obliki poroke (kan. 1117 ZCP), o spregledu zadržka različnosti veroizpovedi (kan. 1086 ZCP) in o dovoljenju za mešane zakone (kan. 1124 ZCP). Odslej civilni zakon med vernikom, ki sta formalnopravno izstopila iz Katoliške Cerkve, ali med vernikom, ki je formalnopravno izstopil in osebo, ki je ne veže kanonična oblika poroke, za Cerkev ni več veljaven, kot je bil pred objavo omenjenega dokumenta.

10. Otroci in mladoletniki so v izvrševanju svojih pravic podrejeni oblasti staršev ali varuhov, za izstop iz Cerkve pa praviloma veljajo enaka pravila kot za vstop. V skladu s predpisi *Zakonika cerkvenega prava* je mladoletna oseba lahko izvzeta iz njihove oblasti v izvrševanju nekaterih pravic (prim. kan. 98 ZCP). Po dopoljenem 15. letu starosti lahko otrok sam izbira, kateri Cerkvi oz. verski skupnosti bo pripadal (prim. kan. 111 § 2 ZCP), kar tudi pomeni, da načeloma lahko sam brez privolitve staršev iz Cerkve izstopi, pri čemer je potrebno upoštevati predpise kan. 1323, 1° in kan. 1324, 4° ZCP. V tem primeru je o otrokovi odločitvi župnik (duhovnik) dolžan obvestiti starše ali skrbnike. Če slednji zahtevajo, da se iz Cerkve izpiše

njihov otrok pred 15. letom starosti, naj se v krstno knjigo zaznamuje, da je oseba izstopila na zahtevo staršev ali skrbnikov. Če gre za otroka med 12. in 15. letom starosti, naj se, če je mogoče, za mnenje vpraša tudi otroka, ki ga starši želijo izpisati. V teh primerih je potrebno upoštevati tudi mednarodne konvencije o otrokovih pravicah, ki določajo, da je mladoletna oseba, ki more razumno ravnati, sposobna izraziti svojo voljo glede bistvenih človekovih pravic, kot so npr. verske ali politične pravice (prim. *Konvencija o otrokovih pravicah* iz leta 1989, *Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic* iz leta 1999, *Listina Evropske unije o temeljnih pravicah* iz leta 2010).

II. Navodila

11. Za postopek formalnopravnega izstopa iz Katoliške Cerkve veljajo naslednja navodila:

- a. Vernik, ki želi izstopiti iz Katoliške Cerkve, mora podati pisno prošnjo župniku kraja krsta ali krajevnemu škofu in jo osebno podpisati. Prosilčeva istovetnost mora biti potrjena z veljavnim osebnim dokumentom.
- b. Župnik ali krajevni škof posreduje prošnjo za izstop pristojni primerno izvedeni in usposobljeni osebi, ki je bila imenovana za te primere s strani krajevnega škofa. Župnik krsta mora poslati tudi krstni list.
- c. Pristojna oseba povabi prosilca na osebni pogovor. V pismu mora razložiti naravo in pravno formalne posledice izstopa.
- d. Če pristojna oseba ugotovi, da prosilec vztraja pri zahtevi za formalnopravni izstop oz. se povabilu na pogovor ne odzove v roku 15 dni, se izstop zabeleži v krstno knjigo.
- e. Župnik prosilcu pošlje potrdilo, da je njegov izstop iz Katoliške Cerkve vpisal v krstno knjigo.
- f. Župnik pošlje potrdilo o izstopu na ordinariat, ki poskrbi za vpis v prepise matičnih knjig. Prošnja se shrani v župnijskem arhivu.
- g. Vsaka župnija vodi posebno knjigo za izstope iz Katoliške Cerkve. Ob koncu koledarskega leta se število izstopov vpiše tudi v obrazec verske statistike.

Smernice je sprejela in potrdila *Slovenska škofovska konferenca* 17. junija 2013 na 73. redni seji v Ljubljani, s čimer stopijo v veljavo.

msgr. Andrej Glavan
predsednik SŠK

Št.:
Kraj in datum:

Obrazec 1: Vabilo na srečanje

Spoštovani!

Na naslov župnije, kjer ste bili krščeni dne, ste poslali izjavo, da izstopate iz Katoliške Cerkve in prosite, da se v krstno knjigovpiše Vaš izstop.

Spoštujemo Vašo odločitev, vendar bi se radi, če je mogoče, pred dejanjem izpisa iz Cerkve z Vami o razlogih za ta korak osebno pogovorili.

Na srečanju Vas želimo seznaniti s teološko-pravnimi posledicami izstopa iz Katoliške Cerkve glede nekaterih pravic in dolžnosti, ki jih imate kot krščenec. V primeru izstopa ne boste mogli biti krstni ali birmanski boter (prim. kann. 874, § 1; 893, § 1 *Zakonika cerkvenega prava* (ZCP)), biti cerkveno pokopani (prim. kan. 1184 § 1, 1° ZCP), prejemati zakramentov, itd.

Vabim Vas na pogovor o Vaši odločitvi, da formalno izstopate iz Katoliške Cerkve, (dan, ura in naslov) Če ste na ta dan zadržani, se lahko dogovorimo za drug termin. Vaš odgovor pričakujemo v roku 15 dni.

V primeru, da se vabilu na pogovor ne želite odzvati, se osebno zglasite v župnijskem uradu ali na škofijskem ordinariatu, da z veljavnim osebnim dokumentom potrdite Vašo istovetnost in s tem osebno odločitev za izstop iz Katoliške Cerkve. Brez dejanske ugotovitve istovetnosti prosilca izpisa iz Cerkve ne moremo izpeljati.

S spoštovanjem!

podpis pristojne osebe

Št.:
Kraj in datum:

Obrazec 2: Ordinarijevo (delegatovo) pismo župniku župnije krsta

Spoštovani!

Gospod (gospa), rojen (a) dne v, krščen(a) v vaši župniji dne, je s pismom z dne prosil(a), da (povzetek prošnje).

Ker srečanje s prosilcem za izstop iz Cerkve dne ni bilo uspešno, oz. se oseba povabilu na pogovor ni odzvala, s pričujočim pismom sporočam, naj se v krstno knjigo zabeleži naslednje besedilo: »*Gospod (gospa) je dne formalnopravno izstopil(a) iz Katoliške Cerkve z izjavo z dne*«

Prosilec je bil seznanjen s cerkvenopravnimi posledicami izstopa iz Katoliške Cerkve, in sicer da odslej:

- ne more prejemati zakramentov (spoved, evharistija, birma, bolniško maziljenje) (prim. kan. 1331 ZCP);
- ne more biti krstni ali birmanski boter ali botra (prim. kann. 874, § 1; 893, § 1 ZCP);
- ne more opravljati cerkvene službe (prim. kann. 149; 194; 196 ZCP)
- ne more biti član javnih združenj (prim. kan. 316 ZCP);
- ne more biti član župnijskih in škofijskih pastoralnih svetov;
- potrebuje dovoljenje krajevnega ordinarija za cerkveni zakon (prim. kan. 1071, § 1° ZCP);
- je odslovljen *ipso facto* iz posvečene ustanove (prim. kan. 694, § 1 ZCP);
- ne more prejeti in opravljati svetih redov (prim. kann. 1041; 1044 ZCP);
- izgubi volilno pravico (prim. kan. 171 § 1 ZCP);
- ne more biti cerkveno pokopan, če ni dal pred smrtjo znamenj spokoritve (prim. kan. 1184 § 1, 1° ZCP).

Ugotavljam, da so/niso v tem primeru izpolnjeni pogoji za njegovo izobčenje *latae sententiae* (kan. 1364, § 1 ZCP).

Papež Benedikt XVI. je z motu proprijem *Omnium in mentem* z dne 26. oktobra 2009 (prim. *Sporočila slovenskih škofij* 2010/3, str. 52) preklical določilo, da vernikov po formalnopravnem izstopu iz Katoliške Cerkve ne vežejo cerkveni zakoni o kanonični obliki poroke (kan. 1117 ZCP), o spregledu zadržka različnosti veroizpovedi (kan. 1086 ZCP) in o dovoljenju za mešane zakone (kan. 1124 ZCP). Odslej civilni zakon med vernikoma, ki sta formalnopravno izstopila iz Katoliške Cerkve, ali med vernikom, ki je formalnopravno izstopil in osebo, ki je ne veže kanonična oblika poroke, za Cerkev ni več veljaven, kot je bil pred objavo omenjenega dokumenta.

Prosim, da nam pisno potrdite vpis izstopa v krstno knjigo in da to sporočite tudi prosilcu. Za omenjeno osebo odslej brez mojega dovoljenja ne morete izdati krstnega lista.

podpis kanclerja

podpis ordinarija

Št.:
Kraj in datum:

Obrazec 3: Župnikovo potrdilo prosilcu za izstop iz Katoliške Cerkve

Spoštovani,

na Vašo prošnjo z dne, s katero prosite za izstop iz Katoliške Cerkve, smo Vaš izstop iz Katoliške Cerkve zabeležili v Krstno knjigo župnije Iz Cerkve ste izstopili s formalnopравnim dejanjem.

Kot ste že bili seznanjeni v pogovoru dne/s pismom z dne, izstop iz Katoliške Cerkve prinaša praktične posledice, kar med drugim pomeni, da odslej ne morete prejemati zakramentov (obhajilo, spoved, birma, bolniško maziljenje), biti cerkveno pokopani, sprejeti cerkvenih služb in nalog, kot je npr. služba krstnega in birmanskega botra.

Čeprav ste iz Katoliške Cerkve izstopili, Vam krst, ki ste ga prejeli, še vedno daje možnost, da, če boste želeli, po daljši pripravi ponovno postanete polnopraven član Cerkve.

S spoštovanjem!

podpis župnika